

TOẠ ĐÀM QUỐC TẾ VỀ

GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VÀ CƠ CHẾ THỊ TRƯỜNG

*Lược ghi ý kiến phát biểu tại Hội thảo của GS TSKH Đặng Ứng Vận
Chánh Văn phòng Hội đồng Quốc gia Giáo dục*

Có 5 tổ chức và trường đại học nước ngoài tham dự. Chủ đề rất gần với nội dung hội thảo của Trường. Chia 4 tiểu ban gồm có 3 vấn đề lớn được thảo luận là:

- Quan hệ giữa giáo dục đại học và thị trường.

- Vai trò của nhà nước trong quan hệ đó.

- Kinh nghiệm của các nước.

Có phát biểu của Nga, Trung Quốc và các nước khu vực Đông nam Á.

Rút ra được những kết luận:

1. Thị trường hóa giáo dục trên thế giới. (marketization) có 3 cách:

- Quản lý nhà nước từ tập trung sang phân tán. (decentralization).

- Tư nhân hóa (privatization)

- Chống độc quyền (demonopolization)

Đối chiếu 3 vấn đề nói trên vào Việt Nam:

- Chính phủ đang hướng trao quyền tự chủ cho các cơ sở đào tạo.

- Mở rộng khu vực ngoài công lập, mà không nói đó là tư nhân hóa. Đến 2010 ngoài công lập chiếm 40%.

- Nhà nước tạo điều kiện để có cạnh tranh bình đẳng giữa công lập và ngoài công lập. Thí dụ bao cấp cho cả ngoài công lập học phí diện chính sách bằng nguồn ngân sách nhà nước; bình đẳng đấu thầu với các trường công lập các hoạt động dịch vụ.

2. Những thách thức trong quá trình thị trường hóa, đặt ra cho các nhà nghiên

cứu hoạch định chính sách những vấn đề cần giải quyết:

- Không xáo trộn nhiều.

- Giá trị truyền thống không thay đổi.

- Đảm bảo đa dạng về nhu cầu đào tạo của thị trường.

- Công bằng xã hội. Người nghèo sẽ gặp khó khăn hơn, đòi hỏi Nhà nước phải can thiệp.

- Nhu cầu giáo viên tăng lên về số lượng và chất lượng.

- Có sự cạnh tranh của các trường đại học nước ngoài.

- Thách thức bản thân của thị trường giáo dục xét từ góc độ kinh tế.

Vai trò của Chính phủ là hoạch định chính sách để quản lý.

- Thực tế chúng ta chưa có nhiều kinh nghiệm.

Các trường đã có thực tiễn sinh động, hy vọng hội thảo này sẽ góp phần giúp nhà nước đề ra những chính sách phát triển giáo dục thích hợp.

Vấn đề tự chủ. Tự chủ về tài chính ở trường công lập thì khó, nhưng ở trường ngoài công lập thì có các vấn đề sau đây. Tôi có nhấn mạnh vấn đề cạnh tranh. Có 3 ràng buộc, đó là học phí, chương trình và xã hội đối với ta nhưng tự do đối với nước ngoài. Đối với trường công, các nước cũng bị chính phủ ràng buộc về học phí. Chương trình khung có tự do hay ràng buộc. Ý kiến còn khác nhau.

Vấn đề vốn. Mỗi trường phải có cỡ 300 tỷ mới đủ điều kiện đảm bảo chất lượng. Có thể nhà nước phải xây cơ sở vật chất cho các trường thuê.

Về đội ngũ. Nhà nước phải đảm bảo đủ cán bộ cho các trường đại học ngoài công lập.

Đại học nghiên cứu khoa học như thế nào. Rất cần nhưng không đủ tài chính để trang bị và đổi mới trang bị, vì vậy nên gắn với các viện, các cơ sở sản xuất.

Phân tầng ở các trường đại học là cần thiết. Đó không phải là phân biệt cao thấp mà là tạo sự thích ứng của trường với xã hội.

Mời các hiệp hội tham gia kiểm định chất lượng đại học.

GS.TSKH Đặng Ứng Vận
Chánh văn phòng HĐQT Giáo dục